

Burgerschapsopdracht (V): bijzondere scholen

Na de zomervakantie wordt het Wetsontwerp Aanscherping Burgerschapsopdracht (nr. 35352) plenair behandeld in de Tweede Kamer.¹ Het schoolbestuur moet ervoor zorgen, aldus het wetsontwerp, dat de schoolcultuur niet in strijd is met de basiswaarden van de democratische rechtsstaat en dat de leerlingen op school actief kunnen oefenen hoe je met die waarden kan omgaan. In een vorig blogbericht wees ik erop dat dit wetsontwerp wellicht op gespannen voet staat met de grondwettelijke vrijheid van onderwijs: in hoeverre kunnen bijzondere scholen zich aan hun nalevingsplicht onttrekken als ze aannemelijk maken dat ze anders in strijd met hun grondslag zouden handelen?²

In 2011 was er een casus bij de R.K. scholengemeenschap Don Bosco College in Volendam.³ Een moslima uit de vmbo-afdeling vroeg of ze een hoofddoek mocht gaan dragen. Dat werd geweigerd door de school. De leerling verzocht vervolgens de CGB (het tegenwoordige College voor de Rechten van de Mens) om daarover een oordeel te vellen. De CGB concludeerde dat de school zich aan discriminatie op grond van geloofsovertuiging schuldig maakte. Maar de civiele rechter, het Amsterdamse gerechtshof, oordeelde anders. Weliswaar wordt door de school niet verlangd dat de ouders van aspirant-leerlingen de R.K. grondslag van de school onderschrijven, maar toch heeft de school het volste recht de hoofddoek te verbieden als zij dat nodig vindt om haar R.K. grondslag te verwezenlijken.

Misschien moet nog ter verduidelijking worden opgemerkt dat het dorp Volendam vanouds her een strijdbaar katholiek bolwerk in een overwegend protestantse regio is. Een ander gegeven is dat bij de laatste verkiezingen voor de Provinciale Staten (2019) meer dan zestig procent van de stemmen uit het dorp naar de partij van Baudet of naar die van Wilders ging.⁴ De school beschouwt het als haar opdracht herkenbaar te zijn voor iedereen binnen de plaatselijke bevolking en de regio.⁵

Sinds het vonnis van 2011 hoeven confessionele scholen zich dus iets minder zorgen te maken over de vraag of hun eventuele hoofddoekverbod in strijd is met de wet. Maar er doemen rond de burgerschapsopdracht nieuwe zorgen op. In de eerste plaats is de vraag opgeworpen of scholen actief mogen uitdragen dat homoseksueel gedrag zondig is. Op verzoek van OCW heeft de Onderwijsinspectie uitgezocht of men zich daarmee aan discriminatie schuldig maakt. Half maart heeft de Inspectie uitsluitel gegeven:⁶ confessionele scholen mogen homoseksueel gedrag zondig noemen, mits ze tegelijkertijd onderstrepen dat je jegens homoseksuelen verdraagzaamheid moet betrachten en dat je hen niet mag discrimineren.

In de tweede plaats is het denkbaar dat de Onderwijsinspectie ooit in het kader van de wettelijke burgerschapsopdracht zal uitwerken aan welke eisen de schoolcultuur moet voldoen op het punt van de 'freedom of opinion and expression' en de vrijheid van meningsvorming.⁷ Ik kan niet taxeren of sommige scholen zich in dat geval zorgen moeten gaan maken. Bij wijze van voorbeeld geef ik in de bijlage bij dit blogbericht een overzicht van wat het Don Bosco College hierover momenteel op zijn website vermeldt.

Wes Holleman

weblog onderwijs 4-8-2020

<http://www.onderwijsethiek.nl>

>>> *Bijlage: De grondslag van
het Don Bosco College
te Volendam*

¹ <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/dossier/35352>

² <http://www.onderwijsethiek.nl/onderwijs/burgerschapsopdracht-iii-het-wetsontwerp/> (19/1/2020)

³ <http://www.onderwijsethiek.nl/onderwijs/volendam-moslima-gaat-in-beroep/> (6/4/2011)

⁴ <https://www.volkskrant.nl/kijkverder/2019/stembureaus/#/>

⁵ <https://donboscollege.com/documenten/schoolgids-2019-2020/> (p.5)

⁶ <http://www.onderwijsethiek.nl/onderwijs/is-homoseksueel-gedrag-zondig-iii/> (15/3/2020)

⁷ c.f. <http://www.onderwijsethiek.nl/onderwijs/vrijheid-van-meningsvorming-ii/> (26/7/2020) en <http://www.onderwijsethiek.nl/onderwijs/burgerschapsopdracht-iv-mijn-vrijheid-van-meningsvorming/> (29/7/2020)

Bijlage: De grondslag van het Don Bosco College te Volendam

Toelatingsbeleid:

- Het Don Bosco College [DBC] is een open katholieke school. (...) Naast leerlingen van katholieke of protestants-christelijke huize, zijn ook de leerlingen welkom van wie de ouders de grondslag en doelstelling van de school respecteren en/of onderschrijven. [bron: A p.9]

Grondslag:

- [Het DBC is een school] voor bijzonder onderwijs (...) op Rooms-Katholieke grondslag. Wij werken aan een schoolklimaat dat de christelijke levensvisie als fundament erkent. Onze identiteit komt onder andere tot uitdrukking door kerst- en andere vieringen, verplichte deelname aan acties voor goede doelen én door de wijze waarop wij leerlingen benaderen en begeleiden. [bron: B]
- [Wat de opvoeding betreft, is ons uitgangspunt:] Het DBC heeft een specifieke taak in het opvoedingsproces met een eigen verantwoordelijkheid. Daarbij richt de school zich op christelijke waarden en normen die bijdragen tot een veilig en hartelijk klimaat, waarin leerlingen, docenten en andere personeelsleden elkaar respecteren en waarderen. Hier wil de school aansluiten bij de verantwoordelijkheid van ouder(s)/verzorger(s) en waar nodig met hen samenwerken. [bron: A p.7]

Opdracht en doelstellingen:

- [Opdracht:] Wij willen onze leerlingen opvoeden en opleiden tot kansrijke, evenwichtige, sociaal bewogen mensen, conform de onderstaande doelstellingen. Het DBC wil herkenbaar zijn voor iedereen binnen de plaatselijke bevolking en de regio. Wij zijn aanspreekbaar op onze taak als opleider en opvoeder. [bron: A p.5]
- [Doelstellingen:] (...) [bron: A p.6]

Uitingsvrijheden van leerlingen:

- (...) Het dragen van kleding die in strijd is met de katholieke grondslag van de school (...) is niet toegestaan. (...) [bron: C art.16:1]
- Het is ten strengste verboden: (...) om binnen de school gezichtsbedekkende kleding, petten, hoeden, mutsen of hoofddoekjes te dragen. [bron: D art.4]
- Iedere leerling heeft de vrijheid zijn/haar mening op school te uiten binnen de grenzen die de identiteit en de doelstellingen van de school daaraan stellen. (...) [bron: C art.15, D art.17]
- De schoolleiding kan de publicatie [van de schoolkrant] verbieden als deze in strijd is met de grondslag of de doelstellingen van de school, een discriminerende of beledigende inhoud bevat, dan wel iemands privacy of integriteit schaadt. [bron: C art.17:2]
- De schoolleiding is verplicht voor een bijeenkomst van leerlingen een ruimte ter beschikking te stellen. De schoolleiding is niet bevoegd een bijeenkomst van leerlingen te verbieden, wanneer die buiten de lestijd wordt georganiseerd; wel als die binnen schooltijd valt. Wel mag de schoolleiding de vergadering verbieden als de bijeenkomst een onwettig karakter draagt en/of het schoolbelang schaadt. (...) De schoolleiding kan in het belang van de school de voorwaarde stellen dat een lid van het personeel aanwezig is.
- Alle uitingen van een ander geloof dan het katholieke zijn vanwege strijdigheid met de verwezenlijking van de katholieke grondslag van de school niet toegestaan. Dit geldt o.a. voor uitingen door middel van kledingstukken (w.o. hoofddoek, burqa, chador, djellaba, niqaab, keppeltje, fez of tulband), in woord, in geschrift en/of in omgangsvormen. (...) [bron: E art.25; in D is dit artikel niet meer opgenomen]

Verplichte vieringen en acties (zie ook Grondslag):

- In het najaar wordt de zogeheten Goede-doelenactie voor een door de Leerlingenraad uitgekozen Project georganiseerd. Via wisselende activiteiten leveren alle leerlingen een bijdrage aan die actie ten behoeve van het gekozen project. [bron: F p.29]
- In het eerste en tweede leerjaar is er een kerstviering in klassenverband. [bron: F p.29]
- Op de laatste schooldag vóór de kerstvakantie wordt de jaarlijkse geldinzameling gehouden voor het werk van pater Zwarthoed in Zaïre. Deze Volendammer missionaris is lid van de orde der Salesianen, die [in 1859] door Don Bosco gesticht werd. [bron: F p.29]
- Deelname aan activiteiten en acties die voortvloeien uit de grondslag van de school [is] verplicht. [bron: E art.26; in D is dit artikel niet meer opgenomen]

Legenda:

A. Schoolgids 2019/2020. URL: <https://donboscollege.com/documenten/schoolgids-2019-2020/>

B. Veelgestelde vragen. URL: <https://donboscollege.com/veelgestelde-vragen/>

C. Leerlingenstatuut 2017. URL: <https://donboscollege.com/documenten/leerlingenstatuut/>

D. Schoolreglement 2019. URL: https://donboscollege.com/site/storage/files/1391/het_schoolreglement_v102019.pdf

E. Schoolreglement 2017 (als bijlage bij C opgenomen). URL: <https://donboscollege.com/documenten/leerlingenstatuut/>

F. Informatieboekje 2019/2020. URL: <https://donboscollege.com/documenten/informatieboekje-2019-2020/>